

tamquam a Concilio hoc Oecumenico latum, aut publicatum, aut observatum fuisse, matrimonia haec omnia, nisi aliud adfuerit dirimens impedimentum, pro validis habenda erunt.

[Collectanea S. C. de Prop. Fide, vol. I, n. 1154].

4844.

S. C. de Prop. Fide, instr. (ad Archiep. Fogarasien. et Alba-Iulien.), 24 mart. 1858.

Non latet Amplitudinem Tuam quantum Apostolica Sedes elaboraverit, ut fideles cuiuscumque ritus ac disciplinae, veluti membra eiusdem mystici corporis sub uno in terris capite divina institutione coniuncta, in unitate spiritus inviolate perstarent; atque ut etiam illi qui, a veritate declinantes, ab unitate catholica discesserant, tandem aliquando ad Ecclesiae sinum redirent; denique ut unitas fidei ac sanctitas disciplinae ubique terrarum floreret. Etenim cum fides, per infallibile Ecclesiae magisterium proposita, non humanis rationibus, sed divinis prorsus oraculis Deique revelantis auctoritate innitatur, unica omnino eademque apud omnes esse debet qui Christi Corpus constituere et in unico eius ovile vivere exoptant: ecclesiastica vero disciplina, quamvis pro rerum ac temporum varietate, sive pro diversa illustrioris alicuius Ecclesiae traditione ac consuetudine, externam veluti varietatem non respuat, tamen necesse omnino est ut nil contineat quod non eiusdem fidei sanctitati respondeat, nihil quod morum doctrinae vel ecclesiasticae honestati adversetur. Quo autem consilio, qua pastoralis sollicitudine id praestiterint, praesertim quoad orientales, Romani Pontifices, quibus divinitus commissa est cura omnium Ecclesiarum, historiae ecclesiasticae monumenta luculenter ostendunt, et Benedictus XIV, immortalis memoriae Pontifex, in percelebri Encyclica *Allatae sunt*,¹ ob oculos evidenter ponit quae dixerit quaeve constanter egerit Apostolica Sedes a Nicolao I Sanctissimo Pontifice ad sua usque tempora, ut orientales ad unitatem fidei ac pristinam disciplinae puritatem reduceret atque in ea firmissime solidaret. Qua in re omnis plane cura in eo collata fuit, ut detersis erroribus quos, durante schismate, inimicus homo clanculo superseminaverat, de cetero ritus orientalis qua in parte nec fidei catholicae adversatur, nec periculum generat animarum, aut ecclesiasticae derogat honestati, inviolatus firmusque maneret.² Quod libentissimo prorsus animo praestitit etiam SS. D. N. Pius Papa IX decessorum suorum eximius aemulator; vix enim S. Petri Apostolorum Principis cathedram conscendit, orientales omnes ad peroptatam concordiam amantissimis plane litteris³ excitare, iamque unitos favoribus augere non destitit, id unum requirens, ut errores omnimodi evellentur, sed ritus orientalis maneret inviolatus, quemadmodum et disciplina

¹ Encycl. 26 iulii 1755. Cf. N. 434.

² Encycl. ut supra.

³ Litterae Apost. ad Orientales 6 ianuar. 1848. — Acta Pii IX, vol. I, p. 78-91.

quam ante schisma orientales servabant et profitebantur, quaeque venerationis ipsorum antiquis liturgiis ac ritualibus innititur, religiose custodiretur. Equidem non alio consilio novam ecclesiasticam Provinciam, ab Alba Iulia dictam, prae laudatus Pontifex instituit, quippe qui explicite mandavit, ut forma atque administratio ad ritum et disciplinam orientalis Ecclesiae exigeretur; ut insuper vel tali exemplo etiam dissidentes allekti ac unitatis studio, aspirante Deo, excitati, facilius in gremium catholicae unitatis se reciperent. Quoniam vero disciplina istius Provinciae non satis apte in aliquibus ad exemplum orientalis Ecclesiae composita videbatur, ideo Sanctitas Sua voluit, ut Episcopi memoratae Provinciae una tecum, collatis consiliis, relationem de his omnibus, appositis lucubrationibus commentatam, exhibere curarent, ut inde, rebus sedulo perpensis, opportune provideretur. Quod ubi accepit A. T. laudabili quidem sollicitudine praestitit per litteras pridie Kal. dec. 1856 datas perque insuper adiuncta folia, ubi plura habentur quae disciplinam spectant orientalem et consuetudines moresque istius novae Provinciae. Porro Sanctitas Sua, cui nihil est potius quam ut disciplina orientalis in sua puritate vigeat ac servetur, summopere in primis desiderans ut qui, vocante Deo, sacris addicuntur ministeriis, nedum doctrina, verum etiam integritate vitae praefulgeant, ut verbo et exemplo fideles, quibus praesunt, possint instruere in doctrina sana, et eos qui contradicunt, etiam puritatis vitae exemplo arguere, voluit ut per hanc S. C. de Prop. Fide quaedam interim A. Tuae ceterisque istius Provinciae Episcopis significarentur quoad continentiam clericorum, quaeve ad ea referuntur quae in praedictis foliis a te transmissis continentur titulo IV *De Matrimonio clericorum*, in epistola vero § XII.

Qui germanam traditionem de coelibatu ac continentia cleri sedulo expenderit, inveniet profecto vel a primis Ecclesiae catholicae saeculis, si non generali et explicita lege, moribus saltem ac consuetudine fuisse firmatum, ut nedum Episcopi et presbyteri, sed ut clerici in sacris constituti virginitatem, vel perpetuam continentiam inviolate servarent. Eadem quippe sacri ministerii dignitas, cui officia prope divina tribuuntur, id exigere videbatur, ut qui immolare ac etiam producere deberent immaculatam victimam, quae ipsa est sanctitas ac puritas, aut virginitatis candore, aut perpetua continentia niterent. Amplissima insuper sanctorum Patrum traditio vel virgines vel post nuptias perpetuo continentes demonstrat Apostolos, unde et ipsi non alios sibi successores adscivere quam qui virginitatem coluissent aut inviolatam continentiam profiterentur. Hic non immorandum quid Apostolorum exemplo ac institutis edocta egerit ac docuerit Romana Ecclesia ceterarum mater ac magistra, quippe quae nunquam illam servandae castitatis obligationem intermisit, per totam occidentalem Ecclesiam salubriter propagavit, ac tandem inviolabili lege sancivit. Sed et apud orientales coelibatus aut continentia clericorum, praeterquam quod maximo fuit semper in honore, antiquissimo ab usque tempore, in ecclesiis praesertim ubi disciplina Episcoporum sedulitate florebat, religiose servabatur. Epiphanius siquidem, vir sanctitate ac doctrina insignis, quique orientalis Ecclesiae disciplinam optime norat, in expositione catholicae fidei (n. 21) conceptis verbis affirmat « Sacerdotium ex virginum ordine praecipue constare, aut si minus... ex his

qui a suis uxoribus continent, aut secundum unas nuptias in viduitate versantur». Principio etenim, prout loquitur Hieronymus¹ « quia rudis ex gentibus constituebatur Ecclesia » ad sacerdotium aliqui etiam assumebantur qui iam matrimonio iuncti fuerant, sed vel in viduitate continentes vel vitam ita debebant quasi uxores non haberent. Unde idem Epiphanius (haeresi 59) disertè fatetur quemadmodum « Sancta Dei praedicatio in diaconum, presbyterum, Episcopum et hypodiamonum non suscipit unius uxoris virum liberos adhuc gignentem, sed eum qui se ab unica continuit, aut in viduitate vixit, maxime ubi sinceri sunt canones ecclesiastici ». Neque contraria alicuius ecclesiae particularis consuetudo seu inobservantia quidquam obstat, dum sermo instituitur de disciplina Ecclesiae orientalis; etenim apposite idem Epiphanius prosequitur « At dices mihi: omnino in quibusdam locis liberos adhuc gignere presbyteros, diaconos et hypodiamonos: at hoc non est iuxta canonem, sed iuxta mentem hominum ». Quapropter ambigi nequit quin Epiphanius tempore clerici (ab hypodiamono ad Episcopum) coelibatum vel continentiam colerent. Quod aptissime firmari etiam potest testimonio Hieronymi, qui ob diuturnam in oriente commorationem, illius Ecclesiae mores ac disciplinam perfectissime noverat: porro s. Doctor Vigilantio, clericali continentiae infensissimo, praeter alia argumenta, factum opponit universalis Ecclesiae. « Quid facient orientis Ecclesiae, quid Aegypti et Sedis Apostolicae, quae aut virgines clericos accipiunt aut continentes, aut, si uxores habuerint, mariti esse desistunt? Haec denique universalis Ecclesiae traditio, hi mores erant ubi purior disciplina vigeat ».

Putant quidam graecorum, et nimis confidenter asserunt, Episcopos in oriente sponte sua, non aliqua lege adstrictos servasse continentiam, quam dicunt primo in Trullana Synodo fuisse sancitam: ast praeter clarissima Patrum testimonia, vel ipse Iustinianus qui longe ante trullanos canones leges disposuit, quique profitetur, se esse priorum canonum executorem, non semel inculcat,² ut Episcopi vel ex ordine eligantur monachorum, vel ex clero quidem sed ii qui neque filios, neque uxorem habeant, aut illi saltem non cohaereant. Eadem insuper viget disciplina apud sectas orientales quae vel ante Iustiniani tempora ab unitate defecerant, omnes quippe in eo conveniunt, ut Episcopi eligantur coelibes.³

Longe aliter accidit quoad presbyteros aliosque clericos; etenim quae erat tempore Epiphanius inobservantia seu laxa alicuius Ecclesiae particularis consuetudo, ita tractu temporis radices agere ac propagari cepit, ut tandem totam pene orientalem Ecclesiam pervaserit; et invalescente consuetudine, quod tantum Cantoribus Lectoribusque permissum erat, etiam presbyteris tributum fuit aliisque clericis in sacris constitutis, ut nimirum cum uxoribus, quas ante sacram ordinationem duxerant, consuescerent. Quinimo eo usque in aliqua provincia orientali se protulit laxioris disciplinae aestus, ut nonnulli etiam post sacrorum Ordinum susceptionem matrimonium attentare praesumpserint;

quod tamen utroque iure, ecclesiastico videlicet ac caesareo, et quidem ante trullanos canones, severe ac sub gravissimis poenis improbatum prohibitumque fuit, ut vel ipsae Iustiniani leges luculenter ostendunt. Etenim praefatus Imperator graviter conqueritur¹ de quibusdam clericis qui, *despicientes sacros canones* post Ordinationem nuptias attentare praesumpserant. Sacri siquidem canones severe vetabant sub poena privationis sacri ministerii, ne qui ex presbyteris, diaconis ac subdiaconis post huiusmodi ordinationem coniugari possent: unde, prosequitur idem Iustinianus « quemadmodum sacris canonibus prohibita sunt talia, sic et secundum nostras leges rem ipsam prohiberi » et canonicas poenas civilibus cumulans, filios ex tali nefaria coniunctione susceptos illegitimos decernit ac si ex incestuoso coniugio prognati essent « ita ut neque naturales aut nothi seu spurii intelligantur, sed prorsus et undique prohibiti, et successionis genitorum indigni ». Hactenus Iustinianus. Et quamvis in iuribus ecclesiasticis, ut rectissime loquitur Benedictus XIV,² potestati laicae sola relicta sit gloria obsequendi, non auctoritas imperandi, tamen in re, de qua agitur, Imperator loquitur relative ad sacros canones.

Neque obstat quod Provinciale Concilium Ancyranum canone X diaconis, si in Ordinatione contestati fuerint, se non posse continere, permisit ut vel post Ordines susceptos matrimonium contrahere possent: esto enim quod canon ille concessionis vim habuerit pro Ancyrana provincia, non poterat certe orientalis Ecclesiae disciplinam immutare: et revera non immutavit, prout perspicuis verbis una testantur Epiphanius, Hieronymus alique Patres, et ipse Imperator apertissime tuetur.³ Quapropter vel ipsa Trullana Synodus canone VI sub depositionis poena generatim decernit, ut nulli penitus subdiacono, vel diacono aut presbytero post ordinationem nuptias contrahere liceat;⁴ unde etiam graecorum canonistae ultro fatentur canonem concilii Ancyrani a Quinisesto fuisse penitus abrogatum.⁵

Quae cum ita sint facile quisque videt quantum a germana orientalis Ecclesiae disciplina sit alienus mos ille, ut hypodiamoni, contrahentes post huiusmodi ordinationem matrimonium, ad superiores ordines promoveantur cum hoc vel ab ipsa Trullana Synodo penitus abhorreat. Quapropter Sanctitas Sua, cui summopere est cordi, ut mores istius Provinciae, quacumque corruptela detersa, ad normam purioris disciplinae orientalis componantur, haud potest quin meritis laudibus prosequatur Amplitudinis Tuae propositi-

¹ Cod. lib. I, tit. 3, *De Episc. et Cler.*, § Sacris Canonibus.

² Instruc. *Eo quamvis tempore*, die 4 maii 1745. — Cf. N. 357.

³ Auth. Coll. IX, tit. VI, nov. 123, cap. XIV: « Non valente eo qui ordinat in tempore ordinationis, permittere diaconum aut subdiaconum post Ordinationem uxorem accipere etc. ».

⁴ Can. VI, Conc. Trull.: « Quoniam in Apost. canonibus (can. 27) dictum est, eorum qui non ducta uxore in clerum promoventur, solos lectores et cantores uxorem posse ducere; et nos hoc servantes decernimus, ut deinceps nulli penitus hypodiamono, vel diacono vel presbytero post sui ordinationem contrahere liceat. Si autem fuerit hoc ausus, deponatur etc. ».

⁵ Balsam., Zonaras, Aristenius alique Cons. Arcud. lib. 7, cap. 37 et Bened. XIV, Instruc. *Eo quamvis tempore*. — Cf. N. 357.

¹ Lib. advers. Iovinian.

² Lib. I *Cod., de Episc. et Cler.*, l. 44. — Novel. 123, c. 14, 59.

³ Cons. itinerar. hierosolymit. Ioannis Catovici, qui conceptis verbis id testatur de chaldaeis nestorianis, de maronitis.

tum iterato firmatum, neminem scilicet deinceps admittendi ad sacros Ordines, nisi aut penitus coelibem aut eum qui ante hypodiconatum, iuxta morem orientalem, legitimam uxorem duxerit. Hic igitur A. Tua ceterique istius Provinciae Antistites in proposito permanentes firmiter state, hic haerete.

Quoad eos vero clericos qui iam post subdiaconatus ordinem nuptias contraxere, et pro quibus A. Tua enixe supplicat ut pro hac vice, ex Apostolica dispensatione, licite promoveri possint ad superiores Ordines: Sanctitas Sua, attentis omnibus, et ex speciali gratia benigne dispensavit, ut quatenus nihil aliud obstat, licite promoveri possint ad diaconatus ac presbyteratus ordines, ac valeant insuper in coniugio iam contracto permanere. Haec autem Apostolicae Sedis indulgentia illos tantum respicit clericos, de quibus expresse loquitur memorata Epistola tua.

Ceterum SS^mus D. N. vehementer hortatur in Domino A. Tuam et Venn. Episcopus istius Provinciae, Vobisque addit animos, ut maiori usque alacritate ministerium vestrum implentes, sedulo nitamini, ut clericorum continentia purior floreat ac ad normam genuinae orientalis disciplinae restituta inviolate persistat. Quod si aliqui deinceps (quod Deus avertat) post sacros, ut praefertur, Ordines matrimonium attentare praesumpserint, decernit Sanctitas Sua, ut ad tramites sacrorum canonum severe puniantur, ut quos studium servandae disciplinae ac amor continentiae non movet, vel poenarum timor compescat.

[Collectanea S. C. de Prop. Fide, vol. I, n. 1158],

4845.

S. C. de Prop. Fide, litt. (ad Vic. Ap. Pondicher.), 12 iun. 1858.

Satis clare innuisse arbitramur, quo in sensu accipiendus esset Instructionis diei 23 novembris 1845, incip. *Neminem profecto*,¹ articulus IV: *Hinc reiiciendum*; quaeque fuerit S. C. mens in commendanda naturalis cleri erectione sive evectione, ex memorato responso apprime patere ducimus. Ex iis autem, quae fuse adnotata in supradicta responsione sunt, promptum est arguere nil iussum per Instructionem, de qua sermo, quod nedum adverteretur, verum etiam, quod omnino haud consonum sit agnitis ac servandis utique Seminarii Parisiensis, quas in postrema diei 12 martii epistola memoras, regulis. Statuta proinde missionariorum europaeorum ex Apostolici Missionarii titulo ac dignitate, qua ditantur, praeeminentia, quodam veluti iure alia quaelibet superaddatur distinctio seu decanatus gradus, ut Presbyteros indigenas in choro aliisque conventibus praecedere debeant, supervacuum esse intelliges, quemadmodum habita ac servata inter Apostolicos ipsos Missionarios pro ministerii evangelici exercitio, ratione et ordine in usu iugiter fuisse doces. Interim tamen, firma hac Missionariorum Aposto-

¹ Cf. N. 4816.

licorum, indigenarum Presbyterorum respectu, praestantia, nil obstat percipies, quominus naturalis idem clerus ita curetur ac foveatur, ut cum tempus advenerit, prout laudata Instructio et allatae pariter Seminarii regulae commendant, par esse valeat ad quaevis Ecclesiae munia obeunda, quin europaeorum ulterius egeat moderamine. Inter haec vero, ac salva Missionariorum Apostolicorum praeeminentia, nil item impedire videtur, quominus quaedam, ut ad maiora paretur et erigatur naturalis idem clerus indigenus, quoque Presbyteris inter ipsos praestantia ac decus aliquod tribuatur, habita meritorum sive laborum in vinea Domini ratione.

[Collectanea S. C. de Prop. Fide (1893), n. 231].

4846.

S. C. de Prop. Fide, litt. encycl. 25 febr. 1859.

Etsi sancta omnia sancte tractanda sint, propterea quod ad Deum pertineant qui essentialiter sanctus est, attamen augustissimum Eucharistiae Sacramentum, sicut sacris mysteriis omnibus absque ulla comparatione sanctitate praeminet, ita maxima prae caeteris veneratione est pertractandum; nil itaque mirum, si tot Ecclesia diversis temporibus ediderit decreta, quibus SS. Eucharistiae delatio, pro adiunctorum varietate, vel denegaretur omnino, vel ea qua par esset reverentia admitteretur (*Vide quae in rem profertur ad calcem huius Instruct.*), cum nihil antiquius fuerit Ecclesiae Dei quam ut animarum profectum atque aedificationem debito cum honore divinatorum omnium divinissimi mysterii consociaret. Haec porro prae oculis habens Sacrum hoc Consilium Christiano Nomini Propagando, cum primum intellexit, in quibusdam... dioecesibus, consuetudinem seu potius abusum invaluisse, ut sacerdotes SS. Sacramentum a mane usque ad vesperam secum deferrent, ea tantum de causa quod in aliquem forte aegrotum incidere possent, ad Metropolitanos censuit scribendum, tum ut consuetudinem illam ab Ecclesiae praxi omnino abhorreere declararet, tum etiam ut eius extensionem accuratius deprehenderet. Responsa Archiepiscoporum brevi ad Sacram Congr. pervenerunt, ex quibus innotuit, multis in locis de abusu illo gravem admirationem exortam esse, cum aliqua in dioecesi ne credibilis quidem videretur. Verum non defuerunt Antistites qui illius existentiam eiusque causas ingenue confessi sunt. Quare E^mis Patribus Sacri huius Consilii, in generalibus comitiis die 23 septembris elapsi anni habitis, omnia quae ad hanc rem referebantur exhibita sunt perpendenda, ut quid SS. Sacramenti debitus honor ac veneratio postularent, in Domino decerneretur. Omnibus igitur maturo examini subiectis, statuerunt Eminentissimi PP. Litteras encyclicas ad Archiepiscopos atque Episcopos... dandas esse, quibus constans Ecclesiae rigor circa Eucharistiae delationem commemoratur. Voluit insuper S. C. ut sacrorum Antistites excitarentur, quemadmodum praesentium tenore excitantur, ad communem Ecclesiae disciplinam hac in re custodiendam, quantum temporis ac locorum adiuncta, necnon inductarum consuetudinum ratio patiantur, ita tamen ut sedulam navent operam ad veros